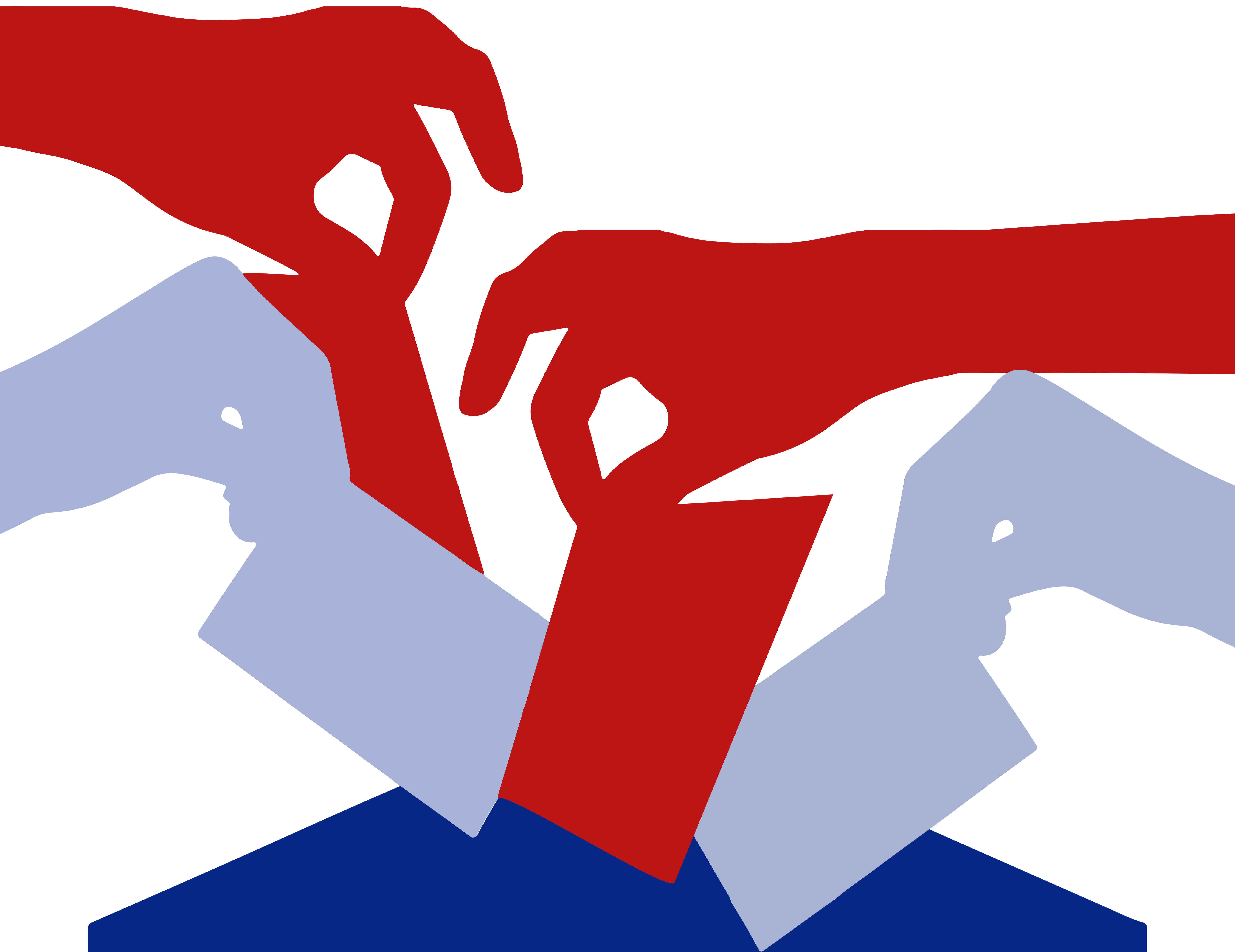

Bashkëfinancuar nga
Bashkimi Evropian

MONITORIMI I DISKURISIT
LGBTIQ+
PËRGJATË CIKLIT ZGJEDHOR
TË KOSOVËS 2025

NEZAVISNA
TV MREŽA

Këshilli i Mediave të Shkruara të Kosovës
Press Council of Kosovo
Savet Stampe Kosova

CEL
CENTRE FOR EQUALITY
AND LIBERTY IN KOSOVA

BASHKËPRODHIM I DYLBERIZM DHE QENDRA PËR BARAZI DHE LIRI TË KOMUNITETET LGBT NË KOSOVË (CEL)

AUTORË: XHEMAJL REXHA, KRISTIAN RRASAJ

COPYRIGHT © DYLBERIZM dhe CENTRE FOR EQUALITY AND LIBERTY - TË GJITHA TË DREJTAT E REZERVUARA. ASNJË PJESË E KËTIJ PUBLIKIMI NUK MUND TË RIPRODHOHET, TË RUHET OSE TË TRANSMETOHET NË ÇFARËDO FORME ELEKTRONIKE, MEKANIKE FOTOKOPJUESE, INCIZUESE APO NDRYSHE, PA LEJEN PARAPRAKE TË CEL KOSOVA DHE DYLBERIZM.

CEL KOSOVA

 www.cel-ks.org

 info@cel-ks.org

 +383 49 701 499

DYLBERIZM

 www.dylberizm.com

 info@dylberizm.com

QERSHOR, 2026

KLAUZOLA E PËRGJEGJËSISË

Ky publikim është bashkë-financuar nga Bashkimi Evropian dhe Agjencia Franceze për Zhvillim (Agence Française de Développement - AFD). Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Dylberizm dhe CEL Kosova dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet si qëndrim i Bashkimit Evropian, AFD, ose BIRN-it.

TABELA E PËRMBAJTJES

Hyrje.....	1
Baza ligjore.....	2
Metodologjia.....	3
Kufizimet e monitrimet.....	4
Konteksti politik i zgjedhjeve parlamentare të shkurtit.....	5-6
Zgjedhjet lokale në tetor dhe nëntor.....	7-8
Zgjedhjet e parakohshme parlamentare në dhjetor.....	9
Analizë krahasuese nga shkurti në dhjetor.....	10
Përfundim.....	11-12

HYRJE

Gjatë vitit 2025, Kosova kaloi nëpër një cikël të ngjeshur zgjedhor që përfshiu zgjedhjet parlamentare të 9 shkurtit, zgjedhjet lokale në dy raunde më 12 tetor dhe 9 nëntor, si dhe zgjedhjet e parakohshme parlamentare të 28 dhjetorit. Ky raport e paraqet këtë si një vit në të cilin agjendat e fushatave u dominuan nga çështje politike dhe të sigurisë, veçanërisht debatet për veriun dhe marrëdhëniet me partnerët ndërkombëtarë, ndërsa temat e të drejtave të njeriut, përfshirë ato që prekin komunitetet LGBTIQ+, morën vëmendje krahasimisht të kufizuar dhe të pabarabartë.

Në të njëjtën kohë, kjo periudhë u karakterizua nga përpjekje të vazhdueshme monitorimi dhe avokimi nga aktorë të shoqërisë civile, më së shumti Dylberizm dhe Qendra për Barazi dhe Liri (CEL Kosova), të cilat ndoqën nga afër diskursin zgjedhor, sjelljen e kandidatëve dhe reagimet institucionale gjatë gjithë ciklit të fushatës. Monitorimi i tyre u bë si angazhim i drejtpërdrejtë me sistemin e drejtësisë dhe në avokim. Një nga nismat kryesore të monitorimit ishte fushata “Mos i voto homofobat”^[1], e cila identifikoi kandidatë që kishin përdorur retorikë diskriminuese ose që kishin kundërshtuar publikisht të drejtat e personave LGBTIQ+.

Kushtetuta e Kosovës ndalon në mënyrë të qartë diskriminimin, përfshirë mbi bazën e orientimit seksual^[2], dhe njëkohësisht parashikon se secili ka të drejtë të martohet dhe të ketë familje në përputhje me ligjin, dy dispozita që rishfaqen vazhdimisht në debatet e brendshme për legjislacionin rreth familjes. Konteksti më i gjerë ligjor dhe politik përfshin gjithashtu polemikën e gjatë rreth Kodit Civil^[3] dhe koncepteve që lidhen me unionin civil ose njohjen e partneriteteve, temë kjo e cila kohë pas kohe bëhet një fushë beteje për debate më të gjera mbi barazinë, moralin dhe përgjegjësinë institucionale.

Në vitin 2025, monitorimi i shoqërisë civile u ndërthur me mekanizmat formalë të llogaridhënies. Ankesat e paraqitura nga Dylberizm dhe CEL Kosova në Panelin Zgjedhor për Ankesa dhe Parashtresa (PZAP) sfiduan raste të gjuhës nxitëse dhe diskriminuese në fushatë, duke kontribuar në një seri vendimesh në të cilat autoritetet e zgjedhjeve vlerësuan nëse një retorikë e tillë shkelte rregullat e fushatës dhe standardet kundër diskriminimit. Në të paktën një rast, Paneli vendosi sanksione financiare ndaj një subjekti politik për gjuhë që synonte komunitetin LGBTIQ+, duke theksuar rolin e këtyre organizatave jo vetëm si vëzhgues, por edhe si pjesëmarrës aktivë në formësimin e praktikës së zbatimit.

Një premisë thelbësore e monitorimit është se fushatat zgjedhore nuk janë vetëm gara për vota; ato gjithashtu formësojnë atë që institucionet shtyhen të shpjegojnë, mbrojnë apo zbatojnë. Në rastin e Kosovës, sistemi i drejtësisë që merret me zgjedhje, veçanërisht PZAP dhe shqyrtimet e mëvonshme gjyqësore, u bënë një arenë kyçe ku retorika lidhur me LGBTIQ+ u vlerësua në raport me rregullat e fushatës, normat kundër diskriminimit dhe argumentet për lirinë e shprehjes.^[4] Ndërveprimi mes vendimeve institucionale dhe presionit të shoqërisë civile, përfshirë fushata publike si “Mos i voto homofobat”, prodhoi precedentë dhe kundër-precedentë që shtrihen përtej një cikli të vetëm fushate dhe mund të ndikojnë si zgjedhjet e ardhshme ashtu edhe debatet më të gjera mbi barazinë dhe standardet demokratike

¹

MOS I VOTO HOMOFOBAT!, Dylberizm, 2025 <https://www.dylberizm.com/2025/02/07/lista-e-homofobave/>

² Kushtetuta e Republikës së Kosovës, Neni 24 – Barazia para ligji, Gazeta Zyrtare, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=3702>

³

Kodi Civil I e publikës së Kosovës, <https://md.rks-gov.net/wp-content/uploads/2024/06/A1CCB78F-9020-41D5-826E-14D67A90F369.pdf>

⁴ PZAP gjobit Koalicionin për Familje për përdorim të gjuhës anti-LGBTI+, Dylberizm, 22.01.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/01/22/pzap-gjobit-koalicionin-per-familje/?utm>

BAZA LIGJORE

Zgjedhjet në Kosovë rregullohen nga një kombinim instrumentesh ligjore ndërkombëtare dhe vendore që përcaktojnë parimet themelore për pjesëmarrjen demokratike, integritetin zgjedhor dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Korniza ligjore ndërkombëtare përcakton standardet universale zgjedhore, ndërsa ligjet vendore rregullojnë zbatimin dhe administrimin e zgjedhjeve në nivel kombëtar.

Në nivel ndërkombëtar, disa instrumente kyçe ligjore vendosin bazën për të drejtat zgjedhore dhe qeverisjen demokratike. Këto përfshijnë Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut e cila afirmon të drejtën e çdo individit për të marrë pjesë në zgjedhje të lira dhe të drejta,^[5] si dhe Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, i cili e elaboron më tej pjesëmarrjen politike, drejtësinë zgjedhore dhe mosdiskriminimin. Gjithashtu, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut veçanërisht Protokollin Nr. 1^[6], garanton të drejtën për zgjedhje të lira dhe vendos detyrime për shtetet që të respektojnë proceset demokratike. Jurisprudenca e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) luan një rol kyç në interpretimin e këtyre dispozitave dhe në sigurimin që praktikat zgjedhore të jenë në përputhje me standardet e përcaktuara të të drejtave të njeriut.^[7] Këto instrumente ndërkombëtare përcaktojnë aspekte kyçe të procesit zgjedhor, përfshirë të drejtën për të votuar dhe për t'u zgjedhur, parimet e votës universale dhe të barabartë, transparencën dhe llogaridhënien institucionale në zhvillimin e zgjedhjeve.

Kushtetuta e Republikës së Kosovës shërben si autoriteti më i lartë ligjor që rregullon zgjedhjet, duke garantuar të drejtat politike, barazinë dhe mosdiskriminimin. Neni 45 i Kushtetutës shprehimisht deklaron se çdo qytetar i Kosovës ka të drejtë të votojë dhe të zgjidhet, pa diskriminim mbi çfarëdo baze. Kjo dispozitë reflekton përkushtimin e Kosovës ndaj pjesëmarrjes demokratike dhe përputhet me standardet ndërkombëtare zgjedhore. Për më tepër, Kushtetuta inkorporon instrumente ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, duke i bërë ato drejtpërdrejt të zbatueshme në sistemin juridik të Kosovës dhe duke forcuar mbrojtjen e të drejtave zgjedhore.

Ligji Nr. 08/L-228 për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës^[8] përcakton kornizën kryesore ligjore për zhvillimin e zgjedhjeve, duke përshkruar përgjegjësitë e organeve zgjedhore, të drejtat e votuesve dhe kandidatëve, si dhe mekanizmat për trajtimin e mosmarrëveshjeve zgjedhore. Ky ligj rregullon të gjitha aspektet e procesit zgjedhor, përfshirë regjistrimin e votuesve, kualifikimin e kandidatëve, financimin e fushatave, monitorimin e zgjedhjeve dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Me rëndësi, ai përfshin dispozita që synojnë parandalimin e diskriminimit në procesin zgjedhor, megjithëse sfidat mbeten në zbatimin efektiv të tyre, veçanërisht sa i përket mbrojtjes së individëve LGBTIQ+ nga gjuha e urrejtjes e lidhur me zgjedhjet dhe përjashtimi.

5

Universal Declaration of Human Rights <https://www.un.org/es/node/212447?utm>

6 *Right to free elections, Article 3 of Protocol No.1, The European Convention on Human Rights*, <https://www.coe.int/en/web/human-rights-convention/elections?utm>

7

Ibid.

8

Ligji Nr. 08/L-228 për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=77074>

METODOLOGJIA

Monitorimi i përshkruar në raport kombinon vëzhgimin e diskursit politik me një qasje të orientuar drejt llogaridhënies së institucioneve. Në minimum, ai përfshin deklaratat publike dhe paraqitjet në transmetime (emisione kryesore të debateve televizive) dhe në mediat online, mesazhet politike në platformat sociale, veçanërisht postimet e kandidatëve dhe partive të përdorura si material fushate, si dhe angazhimin e drejtpërdrejtë institucional, sidomos kërkesat për sqarime ose përgjigje nga komunat lidhur me angazhimet politike dhe ofrimin e shërbimeve që lidhen me çështjet LGBTIQ+, përmes punës së 3 monitoruesve. Monitorimi i fazës lokale u mbështet edhe në një komponent të drejtpërdrejtë të kërkimit të përgjigjeve institucionale nga disa prej komunave kryesore. Sipas monitorimit të Dylberizm, nga fillimi i fushatës për zgjedhjet lokale, gjatë ditës së balotazhit dhe pas shpalljes së rezultateve përfundimtare, ekipi monitorues ndoqi debatet, intervistat dhe programet e kandidatëve, ndërsa në të njëjtën kohë kontaktoi kryetarët e rinj të gjashtë komunave më të mëdha: Prishtinën, Prizrenin, Mitrovicën, Gjilanin, Pejën dhe Gjakovën, për të kuptuar qëndrimet e tyre ndaj të drejtave dhe mbrojtjes së komunitetit LGBTIQ+^[9]. Pyetjet përfshinin sigurimin e hapësirave të barabarta dhe të sigurta, bashkëpunimin me organizatat LGBTIQ+, mbështetjen e programeve edukative dhe kulturore, si dhe angazhimin për politika gjithëpërfshirëse pa dallim orientimi seksual apo identiteti gjinor.

Një forcë kyçe metodologjike është se monitorimi nuk e trajton diskursin si thjesht retorik. Përkundrazi, ai ndjek se si fjalimi bëhet i zbatueshëm përmes mekanizmave formalë, më së shumti përmes ankesave dhe apelet zgjedhore, ku pretendimet për diskriminim, nxitje dhe etikë të fushatës testohen kundrejt standardeve ligjore dhe praktikës institucionale. Kjo ka rëndësi sepse, në disa episode me profil të lartë, të njëjtat akte të të folurit prodhuan rezultate të ndryshme institucionale varësisht nga forumi dhe interpretimi, gjë që përbën vetë një gjetje kërkimore relevante për kapitullin krahasues.

Monitorimi i zgjedhjeve lokale prodhoi tre produkte të veçanta të fokusuara te kryetarët që kërkonin rizgjedhjen dhe qëndrimet ose premtimet e tyre lidhur me çështjet LGBTIQ+. Ato mund të trajtohen ato si dëshmi kryesore e brendshme për nivelin e reagimit në komuna, vendosjen e agjendës dhe zbatimin e politikave, veçanërisht në lidhje me shërbimet sociale dhe diskutimin publik ose mungesën e diskutimit për një projekt strehimoreje për LGBTIQ+, për shembull në kryeqytetin, Prishtinë.

⁹ Culaj.B, Arapi.H dhe Morina.R, Dylberizm “Mospërfshirja e komunitetit LGBTIQ+ në planprogramet komunale pas zgjedhjeve locale” 06.12.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/12/06/analize-zgjedhjet-lokale-kosove-te-drejtat-lgbtq/>

KUFIZIMET E MONITORIMIT

Ky raport bazohet në një qasje kryesisht cilësore të monitorimit të diskursit gjatë ciklit zgjedhor 2025 dhe nuk synon të ofrojë përfaqësim të plotë statistikor të të gjitha ndërhyrjeve publike, deklaratave apo aktiviteteve të fushatës në nivel vendi. Për shkak të natyrës së procesit zgjedhor dhe volumit të lartë të komunikimit politik gjatë periudhës së monitoruar, analiza është e kufizuar në një përzgjedhje të rasteve dhe burimeve që kanë qenë më relevante për objektivat e monitorimit.

Monitorimi është përqendruar në komunat kryesore dhe në aktorët politikë me ndikim më të lartë në diskursin publik, duke përfshirë kryeqytetin dhe disa komuna të mëdha, si dhe në debatet qendrore parlamentare dhe lokale. Si i tillë, nuk përfshin në mënyrë sistematike të gjitha komunat apo të gjitha aktivitetet e kandidatëve në nivel lokal.

Të dhënat e përdorura në raport burojnë kryesisht nga burime publike, përfshirë transmetimet televizive, platformat online të mediave, rrjetet sociale të kandidatëve dhe partive politike, si dhe komunikimet zyrtare institucionale. Nuk janë përfshirë burime të brendshme të fushatave apo materiale që nuk janë të aksesueshme publikisht.

Për shkak të këtyre kufizimeve, gjetjet duhet të lexohen si indikatorë të tendencave dhe modeleve të diskursit politik mbi çështjet LGBTIQ+ gjatë vitit 2025, dhe jo si përshkrim shterues i të gjithë komunikimit politik në këtë periudhë.

KONTEKSTI POLITIK I ZGJEDHJEVE PARLAMENTARE TË SHKURTIT

Zgjedhjet parlamentare të 9 shkurtit 2025 prodhuan një rezultat pluralist, por jo mazhoritar. Rezultatet përfundimtare pas certifikimit treguan se Vetëvendosje printe me 42.30 për qind të votave, e ndjekur nga Partia Demokratike e Kosovës me 20.95 për qind dhe Lidhja Demokratike e Kosovës me 18.27 për qind.^[10] Shpërndarja e ulëseve e vendosi partinë më të madhe me 48 ulëse, pastaj 24 dhe 20 respektivisht, ndërsa Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës dhe Nisma kishin nga 8, ndër të tjera. Ky rezultat u bë një nga kushtet strukturore për zhvillimet e mëvonshme, vështirësitë e zgjatura për formimin e qeverisë dhe, në fund, vendimin për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme më vonë gjatë vitit.

Brenda kornizës së monitorimit LGBTIQ+, mjedisi i fushatës së shkurtit është i rëndësishëm më pak për angazhimet e gjera programore dhe më shumë për shfaqjen dhe dukshmërinë e një aktori të ri elektoral konservator (Koalicioni për Familje, një subjekt politik konservator i lidhur publikisht me kundërshtimin ndaj Kodit Civil dhe të drejtave LGBTIQ+) dhe reagimet institucionale ndaj mesazheve të tij. Kjo listë zgjedhore u bë aktor qendror në vendosjen e çështjeve LGBTIQ+ në agjendë përmes retorikës kundërshtuese, përfshirë forma të gjuhës së urrejtjes që cuan në ankesa formale.

Ka disa raste të dokumentit të punës së institucioneve në raport me sjelljen e kësaj liste.

Paneli Zgjedhor për Ankesa dhe Parashtresa (PZAP) reagoi duke e sanksionuar vazhdimisht Koalicionin për Familje. Në janar 2025, pas ankesës së paraqitur nga CEL Kosova dhe Dylberizm, PZAP vendosi gjobën e parë prej 4,500 eurosh ndaj Koalicionit për Familje, duke konstatuar se gjuha e përdorur ndaj komunitetit LGBTIQ+ në tubime zgjedhore ishte në kundërshtim me Kodin e Mirësjelljes dhe me nenin 34 të Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme. Sipas vendimit të cituar nga Dylberizm, Paneli vlerësoi se gjuha ishte përdorur “qëllimshëm” për fyerjen dhe denigrimin e komunitetit LGBTIQ+, ndërsa rregullat e fushatës kërkojnë që subjektet politike të shmangin gjuhën fyese, denigruese dhe urrejtëse^[11]. Pas një ankese të dytë nga Dylberizm dhe CEL Kosova, PZAP e gjobiti Koalicionin për Familje edhe me 5,000 euro për një postim në Facebook nga kandidati Jeton Haxhimustafa, ku Paneli vlerësoi se gjuha e përdorur ndaj LGBTIQ+ ishte në kundërshtim me Kodin e Mirësjelljes dhe kishte qëllim ofendimin e denigrimin përmes shprehjeve përçmuese ose nënvlerësuese^[12]. Në vendimin e tretë, më 28 janar 2025, PZAP vendosi gjobë prej 7,000 eurosh ndaj Koalicionit për Familje për deklaratat e kandidatëve kundër komunitetit LGBTIQ+, duke e çuar shumën totale të tri gjobave në 16,500 euro^[13]. Kjo u raportua edhe nga media të tjera^[14], të cilat theksuan se ankesa përfshinte deklaratat dhe postime që sipas organizatave ankimuese nxisnin urrejtje e përçarje ndaj komunitetit LGBTIQ+ dhe përdornin terma denigrues në kundërshtim me standardet e tolerancës, mjedisit demokratik zgjedhor dhe sundimit të ligjit. Paneli konstatoi shprehimisht se fjalimi i tyre (“të mbrojtjes së dinjitetit njerëzor... nga degjenerimi” etj.) fyente dhe denigronte komunitetin LGBTIQ+ dhe shkelte kodin e fushatës. PZAP theksoi se deklaratat e kandidatëve u bënë në tubime publike dhe në rrjetet sociale (Facebook), me synimin për të krijuar një “atmosferë të pasigurt përçarëse”.

¹⁰ KQZ publikoi rezultatet e zgjedhjeve: VV 42.30%, PDK 20.95%, LDK 18.27%, AAK 7.06%, ATV, 15.03.2025, <https://atvlive.tv/kqz-publikoi-rezultatet-e-zgjedhjeve-vv-42-30-pdk-20-95-ldk-18-27-aak-7-06/?utm>

¹¹ PZAP gjobit Koalicionin për Familje për përdorim të gjuhës anti-LGBTIQ+, Dylberizm, 22.01.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/01/22/pzap-gjobit-koalicionin-per-familje/?utm>

¹² PZAP gjobit Koalicionin për Familje me 5000 euro për nxitje të urrejtjes anti-LGBTIQ+, Dylberizm, 26.01.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/01/26/pzap-gjobit-koalicionin-per-familje-me-5000-euro/?utm>

¹³ Rritet fatura e homofobisë për Koalicionin për Familje në 16,500 euro, Dylberizm, 28.02.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/01/28/gjoba-e-trete-kf/?utm>

¹⁴ PZAP-ja gjobit përsëri Koalicionin për Familje për gjuhën kundër komunitetit LGBTIQ+, Paparaci, 28.01.2025, <https://paparaci.com/483683/pzap-ja-gjobit-perseri-koalicionin-per-familje-per-gjuhen-kunder-komunitetit-lgbti/?utm>

Në fillim të shkurtit, pas një ankese tjetër nga CEL/Dylberizm, PZAP vendosi edhe një gjobë prej 7,600 € ndaj koalicionit për deklarata të tjera anti-LGBTI. Megjithatë, disa nga ankesat e Dylberizm dhe CEL u rrëzuan nga Gjykata Supreme në favor të Koalicionit për Familje.^[15]

Ky kombinim i zbatimit dhe përmbysjes ndikon në mjedisin e nxitjes për mesazhet e fushatës. Ai tregon se sanksionet formale ekzistojnë, por edhe se interpretimet autoritative gjyqësore mund të kufizojnë fushëveprimin e tyre në mosmarrëveshjet e ardhshme.

Koalicioni nuk e kaloi pragun zgjedhor duke fituar rreth 2.3 për qind mbështetje. Kjo është e rëndësishme sepse tregon se një aktor mund të dështojë në zgjedhje, edhe pse provon ta riformësojë diskursin publik.

¹⁵ Supremja rrëzon ankesën e Koalicionit për Familje, Dylberizm, 31.01.2025 https://www.dylberizm.com/2025/01/31/supremja_rrazon_kf/?utm

ZGJEDHJET LOKALE NË TETOR DHE NËNTOR

Faza e zgjedhjeve lokale të mbajtura me 12 tetor 2025 përfaqëson një zhvendosje nga disutimet ideologjike në nivel kombëtar drejt llogaridhënies politike në nivel komunal. Raundi i dytë u mbajt më 9 nëntor 2025 në disa komuna. Dalja në votime për raundin e balotazhit ishte pak mbi 32 për qind, duke reflektuar një dinamikë të ndryshme nga zgjedhjet parlamentare.

Në aspektin institucional, zgjedhjet lokale u shoqëruan me një numër të konsiderueshëm ankesash dhe sanksionesh, megjithëse me intensitet më të ulët se në shkurt. Kjo sugjeron një mjedis fushate me intensitet të reduktuar, edhe pse mekanizmat e zbatimit mbetën aktivë.

Në aspektin përmbajtësor, monitorimi thekson një gjetje të përsëritur: çështjet LGBTIQ+ munguan kryesisht nga programet komunale dhe diskutimet e fushatës, përfshirë në kryeqytet. Nëpër komuna, nuk pati integrim kuptimplotë të nevojave LGBTIQ+ në programet e partive dhe pati diskutim minimal publik edhe aty ku pritej angazhim më i lartë. Kjo mungesë u konfirmua edhe nga analiza e Dylberizm, e cila thekson se, ndonëse programet komunale përmendnin kategori të caktuara sociale si gratë lehona, fëmijët me nevoja të veçanta dhe pensionistët, pothuajse të gjitha premtimet mbetën të lidhura me infrastrukturën, ekonominë, turizmin, kulturën ose biznesin^[16]. Çështjet e të drejtave të njeriut dhe mbrojtja e komunitetit LGBTIQ+ mbetën të padeklaruara dhe jashtë agjendës publike^[17], duke treguar se fushatat lokale nuk prodhuan angazhim kuptimplotë për nevojat e këtij komuniteti.

Rasti më konkret i llogaridhënies lidhet me projektin e premtuar për një strehimore LGBTIQ+ në Prishtinë. Kryetari premtoi një strehimore me kosto 300,000 euro^[18], e cila nuk u realizua. Sipas Dylberizm, në vitin 2021, Drejtoria e Mirëqenies e Komunës së Prishtinës kishte paraparë ndërtimin e një strehimoreje për personat që i përkasin komunitetit LGBTI, me buxhet të planifikuar prej 300 mijë euro. Gjatë monitorimit të vitit 2025, zyrtarët komunalë pretenduan se disa hapësira i ishin dhënë në shfrytëzim komunitetit dhe se hapësirat e përdorura nga CEL ishin rinovuar, ndërsa drejtori i CEL Kosova, Blert Morina, deklaroi se nuk kishte pasur diskutim të mirëfilltë për çështjet e komunitetit LGBTIQ+, përfshirë edhe strehimoren. Kjo krijoi pretendime kundërthënëse mes zyrtarëve komunalë dhe shoqërisë civile lidhur me atë nëse kishte ndodhur ndonjë proces serioz apo vendimmarrje.^[19] Përtej kryeqytetit, komuna të mëdha si Mitrovica, Peja, Gjilani, Ferizaj dhe Prizreni nuk iu përgjigjën kërkesave të monitorimit. Kjo përforcon gjetjen për reagueshmëri të kufizuar institucionale në nivel lokal. Kryetari i Pejës, Gazmend Muhaxheri, premtoi përmes telefonit se do t'u përgjigjej pyetjeve me email, por nuk ktheu përgjigje më pas, ndërsa kryetarët aktualë të Prizrenit, Mitrovicës, Gjilanit dhe Pejës nuk kthyen përgjigje pavarësisht tentimeve të shumta për kontaktim^[20]. Sipas raportit nga monitorimi i zgjedhjeve lokale tetor-nentor 2025, “heshtja ka qenë e vetmja përgjigje”, duke e lidhur mungesën e përgjigjes me mungesën e vullnetit politik për të trajtuar barazinë dhe përfshirjen sociale në nivel lokal.

¹⁶ Culaj.B, Arapi.H dhe Morina.R, Dylberizm “Mospërfshirja e komunitetit LGBTIQ+ në planprogramet komunale pas zgjedhjeve locale” 06.12.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/12/06/analize-zgjedhjet-lokale-kosove-te-drejtat-lgbtq/>

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Prishtina së shpejti me një strehimore për personat LGBTI, Dylberizm, 05.10.2020, <https://www.dylberizm.com/2020/10/05/strehimore/?utm>

¹⁹ Culaj.B, Arapi.H dhe Morina.R, Dylberizm “Mospërfshirja e komunitetit LGBTIQ+ në planprogramet komunale pas zgjedhjeve locale” 06.12.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/12/06/analize-zgjedhjet-lokale-kosove-te-drejtat-lgbtq/>

²⁰ Ibid.

Një rast i veçantë që ilustron mungesën e prioritizimit institucional është përgjigja e Drejtoreshës së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale në Komunën e Gjakovës, Adelina Shehu-Kola. Në një bisedë telefonike për Dylberizm, ajo deklaroi se komuna kishte “punë ma me rëndësi se sa me u marrë me LGBT”^[21], duke shtuar se nuk ishte kundër, por se kishte çështje më urgjente për Qendrën për Punë Sociale. Kur u pyet se kur do të ishte koha e duhur për t’u marrë me çështjet LGBTQ+, ajo u përgjigj se nuk e dinte. Kjo deklaratë është e rëndësishme për monitorimin sepse nuk përbën vetëm mungesë programore, por një shembull të qartë të deprioritizimit institucional të një komuniteti që përballet me diskriminim të vazhdueshëm.

²¹
Ibid.

ZGJEDHJET E PARAKOHSHME PARLAMENTARE NË DHJETOR

Zgjedhjet e parakohshme parlamentare të 28 dhjetorit 2025^[22] ndodhën në një kontekst bllokade të zgjatur politike pas zgjedhjeve të shkurtit. Dështimi për të formuar qeverinë çoi në vendimin për shpalljen e zgjedhjeve të reja.

Një zhvillim qendror ishte rikthimi i narrativave për mbrojtjen e familjes, nëpërmjet figurave të ish Koalicionit për Familje që hynë në listën zgjedhore të Partisë Demokratike të Kosovës (PDK)^[23], e cila ka qenë në opozitë për vite. Kjo shënoi një kalim nga një aktor konservator i veçuar drejt integritimit brenda një liste të madhe politike, duke rritur dukshmërinë dhe ndikimin.

Mesazhet e fushatës gjatë kësaj periudhe u strukturuan rreth mbrojtjes së familjes, kundërshtimit të Kodit Civil dhe vazhdimit të retorikës antagoniste ndaj komuniteteve LGBTIQ+^[24]. Kodi Civil u paraqit si çështje urgjente dhe kundërshtimi ndaj tij u bë një mjet kyç mobilizimi.

Diskursi LGBTIQ+ u ndërthur gjithashtu me ngjarje publike si Java e Krenarisë, ku pjesëmarrja e liderëve politikë u bë pikë përplasjeje dhe sulmi politik.

Në aspektin elektoral, zgjedhjet e dhjetorit prodhuan një rezultat të fortë për partinë në pushtet, gjë që ka implikime për dinamikën politike dhe strategjitë e diskursit në të ardhmen.

²² Reuters, “Kosovo president sets Dec. 28 date for snap vote,” 20.11.2025, <https://www.reuters.com/world/kosovo-president-sets-dec-28-date-snap-vote-2025-11-20/?utm>

²³ Papparaci, “Zyrtarizohet koalicioni mes PDK-së e Listës për Familjen” 26.11.2025, <https://papparaci.com/546278/zyrtarizohet-koalicioni-mes-pdk-se-e-listes-per-familjen/?utm>

²⁴ Dylberizm, “MOS I VOTO HOMOFOBAT!” 27.12.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/12/27/mos-i-voto-homofobat-2/>

ANALIZË KRAHASUESE NGA SHKURTI NË DHJETOR

Krahasimi përgjatë vitit tregon se si diskursi LGBTIQ+ lëvizi mes konkurrencës elektorale, zbatimit institucional dhe debateve politike.

Në shkurt, diskursi u aktivizua përmes një aktori të ri politik dhe mekanizmave formalë të ankesave, duke rezultuar në sanksione. Në të njëjtën kohë, vendimet gjyqësore krijuan efekte kundërvepruese duke kufizuar ose përmbysur disa prej këtyre rezultateve.

Gjatë zgjedhjeve lokale, çështjet LGBTIQ+ pothuajse u zhdukën nga diskursi politik, edhe pse mekanizmat e zbatimit mbetën aktivë për shkelje të tjera. Kjo sugjeron se tema u deprioritizua në nivel lokal. Analiza e Dylberizm-it e thellon këtë gjetje duke treguar se zhdukja e çështjeve LGBTIQ+ nga diskursi lokal nuk ishte vetëm mungesë deklarash publike, por edhe mungesë përgjigjeje institucionale ndaj pyetjeve konkrete për politika, shërbime dhe bashkëpunim me organizatat e komunitetit. Kjo e zhvendos analizën nga niveli i diskursit drejt nivelit të llogaridhënies institucionale: nëse kandidatët dhe kryetarët e komunave nuk japin përgjigje as për pyetje bazike mbi barazinë dhe sigurinë e komunitetit LGBTIQ+, atëherë mungesa e përfshirjes nuk është vetëm retorike, por strukturore.^[25]

Në dhjetor, diskursi u rishfaq në një formë më të integruar dhe të zgjeruar përmes strukturave të partive kryesore, ku narrativat për mbrojtjen e familjes dhe kundërshtimi ndaj Kodit Civil u bënë elemente qendrore. Kodi Civil funksionoi si mekanizmi kryesor përmes të cilit çështjet LGBTIQ+ hynë në debatin kryesor, duke lidhur mosmarrëveshjet më të gjera ligjore dhe politike me narrativat zgjedhore.

Në një debat qendror politik në Kanal10 në dhjetor 2025, 4 partitë kryesore u pyetën për qëndrimet e tyre për Kodin Civil. Derisa LDK dhe AAK shprehimisht u shprehën kundër unioneve civile të gjinsië së njëjtë, përfaqësuesja e PDK-së në nivel personal tha se e pranon këtë të drejtë, kurse propozuesja e Kodit Civil, Vetëvendosje u shpreh se ligji i njëjtë do të vijë sërish në Kuvend.

²⁵ Culaj.B, Arapi.H dhe Morina.R, Dylberizm “Mospërfshirja e komunitetit LGBTIQ+ në planprogramet komunale pas zgjedhjeve lokale” 06.12.2025, <https://www.dylberizm.com/2025/12/06/analize-zgjedhjet-lokale-kosove-te-drejtat-lgbtq/>

PËRFUNDIM

Cikli zgjedhor i vitit 2025 dëshmoi se çështjet LGBTIQ+ në Kosovë nuk mungojnë sepse janë të parëndësishme, por sepse vazhdojnë të trajtohen si temë periferike, e papërshtatshme ose politikisht e shmangshme. Në nivel lokal, monitorimi i Dylberizm-it tregon se të drejtat e komunitetit LGBTIQ+ mbetën “jashtë planprogrameve” të kryetarëve dhe kandidatëve, ndërsa programet komunale u përqendruan kryesisht në infrastrukturë, ekonomi, turizëm, kulturë dhe biznes, me shumë pak ose aspak angazhim për barazi, siguri dhe mbrojtje nga diskriminimi^[26]. Ky përjashtim nuk është vetëm mungesë programore; është formë e padukshmërisë institucionale, e cila e largon komunitetin LGBTIQ+ nga hapësira ku përcaktohen prioritetet publike dhe buxhetore. Në të njëjtën kohë, monitorimi vendor tregon se shoqëria civile ka luajtur rol thelbësor në kthimin e diskursit diskriminues në çështje llogaridhënieje. Dylberizm dhe CEL Kosova nuk u kufizuan në vëzhgim pasiv, por i ndoqën debatet, programet dhe deklaratat e kandidatëve, kontaktuan komunat dhe përdorën mekanizma institucionale, përfshirë PZAP-në, për të sfiduar gjuhën nxitëse dhe përjashtuese. Kjo qasje e bëri të qartë se gjuha diskriminuese në fushatë nuk është vetëm “retorikë politike”, por mund të prodhojë pasoja konkrete për sigurinë, pjesëmarrjen dhe besimin e qytetarëve queer në institucione. Siç e tregon edhe rasti i komunave të mëdha që nuk kthyen përgjigje ndaj pyetjeve bazike mbi politikën LGBTIQ+, “heshtja” institucionale u bë vetë pjesë e problemit.^[27]

Rasti i strehimores së premtuar për personat LGBTIQ+ në Prishtinë e përmbledh më qartë hendekun ndërmjet premtimeve politike dhe zbatimit institucional. Dylberizm rikujton se në vitin 2021 ishte paraparë një strehimore me buxhet prej 300 mijë eurosh, por monitorimi i vitit 2025 tregoi se ky premtim nuk u kthye në politikë të qëndrueshme dhe transparente. Për më tepër, dallimi ndërmjet sqarimeve të zyrtarëve komunalë dhe vlerësimit të CEL Kosova se nuk kishte pasur “diskutim të mirëfilltë” për nevojat e komunitetit, tregon se llogaridhënia nuk mund të matet vetëm me premtime apo hapësira të dhëna në shfrytëzim, por me politika të qarta, buxhetim, konsultim real dhe shërbime të qasshme.

Ky konstatim vendor përputhet me shqetësimet e raporteve ndërkombëtare për Kosovën. Raporti i Komisionit Evropian për Kosovën 2025 thekson se, ndonëse korniza për zgjedhje është përgjithësisht e lirë dhe e drejtë, fushata e vitit 2025 u shoqërua me retorikë të ashpër dhe presione socio-politike, ndërsa mekanizmat institucionale për të drejtat e njeriut dhe mosdiskriminimin vazhdojnë të kenë nevojë për zbatim më të fortë dhe bashkëpunim më të ngushtë me shoqërinë civile^[28]. Ky vlerësim është i rëndësishëm sepse e vendos diskursin zgjedhor kundër LGBTIQ+ brenda një problemi më të gjerë: ekzistojnë norma dhe institucione formale, por zbatimi i tyre mbetet i pjesshëm, i paqëndrueshëm dhe shpesh i varur nga presioni i jashtëm ose nga aktivizmi i shoqërisë civile. Në nivel ndërkombëtar, ILGA-Europe^[29] dhe ERA kanë identifikuar Kosovën si pjesë të kontekstit më të gjerë të zgjerimit të BE-së ku mbrojtja e të drejtave LGBTIQ+ duhet të trajtohet si pjesë e kritereve themelore për sundim të ligjit, të drejta themelore dhe demokraci. Në raportin për Kosovën, ILGA-Europe ka evidentuar se Kodi Civil ka mbetur i bllokuar që nga viti 2022, ndërsa formimi i Listës/Koalicionit për Familje u lidh drejtpërdrejt me kundërshtimin ndaj njohjes së partneriteteve të së njëjtës gjini. Kjo tregon se kundërshtimi ndaj të drejtave LGBTIQ+ nuk ishte vetëm incident i izoluar elektoral, por pjesë e një mobilizimi politik më të gjerë rreth “familjes”, moralit dhe përjashtimit.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Kosovo* 2025 Report, European Commission, 04.11.2025, <https://westernbalkans-infohub.eu/wp-content/uploads/2025/11/kosovo-report-2025.pdf?utm>

²⁹ ANNUAL REVIEW OF THE HUMAN RIGHTS SITUATION OF LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRANS, AND INTERSEX PEOPLE, COVERING THE PERIOD OF JANUARY TO DECEMBER 2024, <https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2025/02/Annual-Review-2025-Kosovo.pdf?utm>

Prandaj, përfundimi kryesor i këtij monitorimi është se të drejtat LGBTIQ+ në ciklin zgjedhor të vitit 2025 u shfaqën më shpesh si objekt kundërshtimi, heshtjeje ose instrumentalizimi politik, sesa si pjesë e një agjende reale për barazi dhe përfshirje. Shoqëria civile arriti të prodhojë reagime institucionale, përfshirë sanksione dhe dokumentim publik, por këto reagime mbetën të brishta përballë interpretimeve të ndryshme gjyqësore, mungesës së përgjigjeve nga komunat dhe mungesës së vullnetit politik për ta trajtuar komunitetin LGBTIQ+ si pjesë të barabartë të qytetarisë. Për zgjedhjet e ardhshme, standardi nuk duhet të jetë vetëm mungesa e gjuhës së urrejtjes, por prania aktive e politikave gjithëpërfshirëse, konsultimit me organizatat e komunitetit, mekanizmave të qartë kundër diskriminimit dhe përgjegjësisë institucionale kur kandidatët apo subjektet politike përdorin gjuhë përjashtuese.

Në fund, ky raport tregon se demokracia nuk matet vetëm me mbajtjen e zgjedhjeve, por edhe me atë se kush shihet, kush dëgjohet dhe kush mbrohet gjatë fushatave. Nëse komuniteti LGBTIQ+ vazhdon të përmendet vetëm si objekt debati moral, ndërsa mungon nga programet, buxhetet dhe shërbimet publike, atëherë barazia mbetet formale dhe jo reale. Për këtë arsye, institucionet zgjedhore, partitë politike, komunat, mediat dhe shoqëria civile duhet ta trajtojnë mbrojtjen e të drejtave LGBTIQ+ jo si çështje dytësore, por si test të drejtpërdrejtë të standardeve demokratike, sundimit të ligjit dhe respektimit të të drejtave të njeriut në Kosovë.

